

JAUNIEŠU STĀSTI PAR INTERNETU

INFORMATĪVS MATERIĀLS PĀRDOMU RAISĪŠANAI
UN DISKUSIJU VEICINĀŠANAI JAUNIEŠIEM VECUMĀ NO 13 LĪDZ 18 GADIEM

JA NEBŪTU INTERNETA, NEKAS TĀDS NENOTIKTU!

2019

Visu personu vārdi stāstos ir mainīti. Stāstu autoru vārdi materiālā nav minēti, cienot viņu tiesības uz privātumu un rūpējoties par viņu drošību. Drossinternets.lv izsaka pateicību jauniešiem, kuri uzticēja mums savus stāstus, lai aicinātu citus vienaudžus mācīties no viņu situācijām un rūpēties par savu drošību internetā.

DROSSINTERNETS.LV

Līdzfinansē Eiropas Savienības Eiropas
infrastrukturās savienošanas instruments

Twitter.com/drossinternets | Facebook.com/drossinternets | YouTube.com/saferinternetlv | Instagram.com/drossinternetslv

KĀ ZAUDĒT IESPĒJU SADRAUDZĒTIES AR LIELISKU CILVĒKU?

Kā zaudēt iespēju sadraudzēties ar lielisku cilvēku? Esi huligāns internetā. Es tāds biju, nešpetns un dumjš. Vienreiz jautrības un garlaicības dēļ nolēmu sūtīt neglītus, biedējošus attēlus, kas atrasti interneta dzīlēs, svešiem cilvēkiem. Nosūtīju arī kādai meitenei. Ja es būtu zinājis, ka viņu sastapšu improvizācijas teātra nodarbībās... Sadarboties teātrī komandā kļūst grūtāk, ja zini, ka esi bijis riebīgs, veicis neveiksmīgu, jaunu un muļķīgu joku, kā arī otru tas ir slikti ietekmējis. No sākuma īsti nesarunājāties, izņemot brīžus, kad spēlējam etīdes. Tā tas turpinājās divus gadus. Nolēmu mācīties citā Latvijas galā. No meitenes draugiem uzzināju, ka arī viņa tur plāno uzsākt mācības. Cerēju, ka viss jau sen aizmirsts, jo noticis pirms vairākiem gadiem, tādēļ uzrakstīju ziņu, lai saprastu, kā viņa plāno apmeklēt atvērtās durvju dienas jaunajā skolā, ja tās sākas rīta pusē 200 kilometru attālumā no pilsētas, kurā abi dzīvojam. Saņēmu rupjības, naidu un dusmas pretī, ka sekoju viņai līdzī kā pats nelabais. Savas nākotnes labad, ne aiz jaunuma, nolēmu tik un tā mācības uzsākt jaunajā skolā. Šobrīd esam klasesbiedri jau divus gadus, un esmu iemantojis aizvainotu ienaidnieku uz mūžu, kas vienmēr izteiks pret mani kādu dzelīgu piezīmi, ja vien ir iespēja.

“DOMĀ, PIRMS SŪTĪ MUĻĶĪBAS INTERNETĀ. CITUS AIZSKART IR VIEGLI, TAČŪ – VAI TAS IR VAJADZĪGS? SĀPINĀSI OTRU, UN VISS VAR APGRIEZTIES KĀJĀM GAISĀ ĀTRĀK, NEKĀ GAIDĪTS...”

Puisis, 17 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIDEOKĻU APMAIŅAI

1. Vai tev kādreiz ir bijis kauns par to, ko esi uzrakstījis kādam internetā? Pastāsti vairāk, kas tā bija par situāciju!
2. Kāpēc jaunieši internetā uzdrīkstas to, ko nedarītu reālajā dzīvē?
3. Kā tu puisim ieteiktu rīkoties konkrētajā situācijā?

VAI ESI TĀ MEITENE?

Patiesību sakot, atšķirībā no maniem vienaudžiem es ilgus gadus nebiju reģistrējusies nekādos sociālajos tīklos. Mani nedaudz baidīja visas negatīvās ziņas par sociālajiem tīkliem un to sekām. Vienā brīdī kļuva nepieciešams iesaistīties kādā no tiem, tas bija mācību dēļ. No sākuma mani tas nedaudz baidīja, bet ar laiku sapratu, ka nav viss tik slikti, kā to biju domājusi. Mani vēl kādu laiku baidīja tas, ka viens klikšķis un ... tā radītās sekas, tāpēc es visu kārtīgi apdomāju, pirms kaut kur dot savu apstiprinājumu.

Man tika atsūtīta vēstule vienā no sociālajiem tīkliem, un man piedāvāja iestāties kādā no klubiem. Es vēstuli ignorēju, jo par vēstules sūtītāju nebija nekādas informācijas. Māsu rosināta, es pēc nedēļas iestājos mūzikas klubā, kur parasti tika apspriesti jaunākie dziesmu topi, hiti un izpildītāji. Pēc mēneša mēs sarakstījāmies WhatsApp grupā kopīgā čatā. Vienā dienā mēs vienkārši runājām par sevi un mūsu mīļākajiem mūzikas izpildītājiem un dziesmām. Tad man uzrakstīja no viena numura un prasīja: "Vai esi tā pati meitene, kam es rakstīju vēstuli?" Viņa nosauca informāciju, kas bija norādīta manā profilā, mani tas nedaudz satrauca, bet es atbildēju: "Jā". Mani pārņēma ziņkārtība, un mēs sākām sarakstīties. Izrādījās, tas profils piederēja manai vienaudzei, kura negribēja, lai visi zinātu par viņas privāto dzīvi. Mēs iepazīnāmies internetā. No tā brīža sākām draudzēties.

"DAŽKĀRT ZIŅKĀRTĪBA MUMS PĀVER DAŽĀDAS IESPĒJAS, ARĪ DOD PIEREDZI, NO KURAS MĒS MĀCĀMIES."

Meitene, 17 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIEDOKĻU APMAIŅAI

1. Vai, iepazīstoties internetā, var izveidoties cieša un patiesa draudzība?
2. Kā tu domā, kāpēc meitene uzskata, ka interneta jādabūt ļoti piesardzīgam?
3. Kas jādara, lai būtu drošs, ka interneta piedāvātā iespēja, prece vai pakalpojums ir uzticams? Nosauc trīs veidus, kā to pārbaudīt!

KLASES VAKARS TIKA ATCELTS

Reiz mūsu klasei bija plānots draudzīgs klases vakars ar citas skolas klasi. Viņi bija bijuši ciemos mūsu skolā, un nu bija mūsu kārta braukt pie viņiem. Dienu pirms tam tika izveidota WhatsApp grupa, kurā bija abu skolu klases. Kāds no mūsu skolas aizrādīja par rakstības kļūdām kādam, kas mācījās skolā, uz kuru mums bija jābrauc. Viņiem, protams, tas nepatika, un visi metās aizstāvēt latviešu valodas gramatikas neprātēju. Un tā viss sākās. Izskanēja apvainojumi, kas bija vērsti pret mūsu klasi. Pat tika izteikti draudi: ja iziesim no aktu zāles, atpakaļ, iespējams, neatgriezīsimies. Tā tas nonāca līdz skolotājam. Klases vakars tika atcelts. Pie viņiem neieradāmies mēs, bet ieradās policija. Kopš tā laika neviens no tiem, kuri sastrīdējās, vairs nespēj paiet garām pa ielu, neatskatoties ar naidpilnu skatienu.

“INTERNETĀ CILVĒKS SPĒJ PATEIKT TO, KO DZĪVĒ NEKAD NETEIKTU. TĀPĒC JĀDOMĀ, PIRMS KO RAKSTI INTERNETĀ, JO TAS, KAS PATEIKTS, PALIKS DZIRDĒTS, BET RAKSTĪTAIS BŪS REDZAMS VIENMĒR.”

Meitene, 17 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIEDOKĻU APMAIŅAI

1. Vai šajā situācijā iemesls konfliktam bija pamatots? Paskaidro savu atbildi!
2. Kāpēc virtuālajā sarakstē ir svarīgs pareizs valodas lietojums? Vai tev ir svarīgi, kā tu raksti un kas to lasīs?
3. Ko tu dari, ja nepiekrīti kāda klasesbiedra, drauga vai ģimenes locekļa viedoklim?
4. Kāpēc internetā bieži pakļaujamies bara efektam, proti, viens uzsāk, pārējie atbalsta un pievienojas vai tieši pretēji – nostājas pret?

DZIEDĀJU INTERNETĀ PRET PAŠA GRIBU...

Brīvajā laikā sacerēju dziesmas tekstu, un klasesbiedrene piedāvāja nofilmēt video, kurā es iedziedu savu dziesmu. Viņa izdomāja, ka varētu uztaisīt YouTube kanālu, kurā ievietot šo video, bet to redzētu tikai mūsu klasesbiedri, kurus mēs uzaicinātu sekot kanālam. Kad video tika nofilmēts un samontēts, neko sliktu nedomādama, klasesbiedrene savu darbu ielika WhatsApp grupā, kur bija mūsu tuvākie klases biedri. Taču viens zēns saglabāja šo video un bez manas piekrišanas uztaisīja YouTube kanālu ar manu vārdu un tur publicēja šo video, kurš kļuva brīvi pieejams pilnīgi jebkuram. Kad palūdzu video izņemt, viņš tikai pasmējās un teica, ka uztaisīs manai dziesmai labu reklāmu. Katru dienu viņš skolā priecājās, kā viņa YouTube kanālam pieaug sekotāju skaits, bet video – skatījumu skaits.

To video apskatījās ļoti daudzi skolnieki, un man bija kauns rādīties skolā, jo viņi rādīja uz mani ar pirkstu un smējās par manu dziesmu, jo neesmu profesionāls dziedātājs, dziesmas izpildījums bija nekvalitatīvs. Bijušie klasesbiedri man rakstīja sociālajos tīklos, ka redzējuši manu video, un, kad aizbraucu uz savu dzimto pilsētu, kaimiņu meitenes apsmēja mani. Daudzi sāka uzmākties, lai saceru dziesmas arī viņiem, un prasīja, kad būs mans nākamais video. Kad atkārtoti lūdzu klasesbiedram izņemt video, viņš tikai paņirgājās par mani un ļauni priecājās, ka ir situācijas noteicējs. Kaut arī šobrīd šis video ir izņemts, klasesbiedri un citu klašu skolēni man par to bieži atgādina, kā arī saukā mani par vietējo slavenību, kas man liek justies neērti.

**“ES NOŽĒLOJU TO BRĪDI, KAD
PIEKRĪTU, KA TIEK UZFILMĒTS
VIDEO AR MANI, JO NEGAIDĪJU,
KA TĀS AIZIES TIK TĀLU.”**

Puisis, 14 gadi

**JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM,
DISKUSIJAI UN
VIDEOKĻU APMAIŅAI**

1. Vai puisis ir uzskatāms par upuri šajā situācijā? Kāpēc?
2. Kas jāņem vērā, publicējot video vai fotogrāfijas, kurās ir redzamas citas personas?
3. Kā tu rīkotos šajā situācijā?

VIŅA PAT NENOJAUTA, KA TUR IR TĀDI VIDEO

Tas notika toreiz, kad man bija 12 gadi, es dzīvoju un mācījos laukos tādā mazā ciematā, kur visi viens otru pazīst. Klasi augstāk mācījās manas mammas draudzenes dēls, kurš tajā mirklī savā klasē bija atstumts. Es ar viņu draudzējos ne pienākuma pēc, gluži vienkārši man patīk pavadīt laiku ar gudriem cilvēkiem. Viņa mammai saplīsa telefons, un mana mamma atdeva savu veco telefonu, nepārbaudot tā saturu. Telefonā vēl bija saglabājušies mani video, kur es muļķojos, rādu savādas grimases un dziedu improvizētas dziesmas, kuru vārdi tika izdomāti turpat uz vietas. Šie video nonāca internetā. Tā nebija manas mammas draudzenes vaina, viņa nevarēja iedomāties, ka tā varētu izrīkoties viņas dēls, viņa pat nenojauta, ka tur ir tādi video. Es jutos apkaunota, kā nomētāta ar dubļiem. Es nespēju skolā pastaigāt pa gaiteni. Visi smējās par mani. Un tas viss tikai tādēļ, lai viņu pieņemtu klasē. Es pat nezinu, kas man tajā mirklī sāpēja vairāk - sev tuva cilvēka nodevība vai tas, ka visi mani apsmēja un es skolā jutos kā ļaunākajā murgā. Tajā mirklī manas atzīmes noslidēja uz leju, es nespēju koncentrēties nekam, vienu brīdi pat šķīta, ka trūkst vēlmes eksistēt.

“PĒC ŠĪ NOTIKUMA ES SĀKU MEKLĒT DRAUGUS CITUR, JO SKOLĀ TAS VAIRS NEBĪJA IESPĒJAMS. NOMAINĪT SKOLU ARĪ NEŠĶĪTA PAREIZĀ IZVĒLE, TAD JAU SANĀKTO, KA VIŅI AR SAVU APSMIEŠANU MANI IR UZVĀRĒJUŠĪ.”

Meitene, 16 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIDEOĶĻU APMAIŅAI

1. Vai tu kādreiz esi vilies tuvā draudzībā? Kāpēc ne vienmēr vari būt drošs par saviem draugiem, ka viņi tev nenodarīs pāri?
2. Vai ir lietas, kuras nevar uzticēt pat labākajam draugam/draudzenei? Piemēram, kādas – nosauc tās!
3. Vai tu uztver šo situāciju tāpat kā tā meitene? Kā tu rīkotos viņas vietā?

KUR IR MANA KLEITA?

Es nesaprotu cilvēkus, kuri iepērkas nedrošās mājas lapās vai klikšķina uz reklāmām, kuras uzmācas dažādos portālos, man tās krīt uz nerviem. Man personīgi ir apņikusi reklāma portālā par Eda Širana koncertu, kura, uzspiežot krustiņu, neaizveras.

Iepirkšanās internetā ir kā monēta, kurai ir divas puses: vai nu ir droša, uzticama saite, vai arī saite, kura izskatās droša, bet cilvēku apkrāpj. Katrīna savā Instagram profilā ieraudzīja apģērba reklāmu. Tā laikam bija puķaina kleita, viņai tā patika, tādēļ Katrīna nolēma to pasūtīt. Tas bija viens no pirmajiem Katrīnas interneta pirkumiem, iepriekšējie bija droši. Pagāja mēnesis, un precī vēl neatsūtīja. Pagāja vēl viens mēnesis, preces nebija. Katrīna saprata, ka tika apkrāpta.

“KOPŠ ŠĪ GADĪJUMA ESMU PALIKUSI SKEPTISKA PRET INTERNETĀ REKLAMĒTAJĀM PRECĒM UN PIRKUMIEM INTERNETĀ, NEUZTICOS INSTAGRAM REKLĀMĀM.”

Meitene, 14 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIDEOKĻU APMAIŅAI

1. Vai tu esi kādreiz iepircies internetā? Pastāsti par savu pieredzi!
2. Kā tu pārbaudi/isi, vai interneta veikals ir uzticams?
3. Kā tu rīkotos šajā situācijā? Kur tu grieztos pēc palīdzības?

1234 5678 9123 4567

**PAT ĪSTI NEBIJA
IEMESLA, LAI MAN
VIŅA NEPATIKTU!**

**“KĀ MĒS PIE TĀ NONĀCĀM? MĒS TAČU IENĪDĀM
UN NEVARĒJĀM CIEST VIENA OTRU, TAČU TAGAD
ESAM TIK TUVAS. JA NEBŪTU INTERNETA, NEKAS
TĀDS NEBŪTU NOTICIS. MĒS NEBŪTU SATIKUŠĀS.
MĒS NEBŪTU TIK PRIECĪGAS. MĒS NEBŪTU
NONĀKUŠĀS ŠEIT UN TAGAD.”**

Meitene, 16 gadi

Es klausījos savas mīļākās mūzikas grupas dziesmas, kamēr lasīju stāstus kādā interneta lietotnē. Bija vēls vakars, un viss bija tumšs. Istabu izgaismoja tikai spožais mobilās ierīces ekrāns. Apskatīju kādas autoras profilu, jo man patika viņas stāsti, un atradu saiti uz grupu interneta lietotnē, kur varēja sarakstīties. Grupa rakstniekiem. Tā kā pati nesen biju sākusi rakstīt, pievienojos grupai.

Dienu pēc dienas mēs sarakstījāmies un iepazīnāmies vairāk. Likās, ka tur ieteiks, ko rakstīt vai darīt, bet mēs tur sarakstījāmies par pavisam ikdienišķām lietām. Piemēram, ko mēs darījām, kur dzīvojām, mācījāmies, kas patīk un kas ne. Dažas meitenes ieteica pievienoties grupai, kur viņas rakstīja un apsprieda puišus no mūzikas grupas "One Direction". Kad pievienojos, teicu, ka esmu liela pielūdzēja, tāpēc man tika uzdoti daži jautājumi, un es atbildēju veiksmīgi uz visiem.

Man ļoti nepatika meitene, kas bija autore stāstiem, kuri man patika. Pat īsti nebija iemesla, lai man viņa nepatīktu, taču mēs vienmēr strīdējāmies. Izteicām aizskarošus vārdus un apvainojām viena otru. Taču entuziasms par puišu grupu mums abām bija vienāds. Tikai tas noturēja mūs abas grupā caur visiem strīdiem. Citas meitenes mūs centās savaldīt un izšķirt strīdus, kas viņām izdevās reti.

Tā grupa bija kā mūsu iztēles pasaule. Mēs izlikāmies, ka esam tie puīši, un izveidojām savas dzīves situācijas, un tās mūs satuvināja vēl vairāk. Citas meitenes nāca un gāja, taču paliku es, mana ienaidniece Keitija, kā mēs viņu dēvējām, un vēl viena meitene.

Laika gaitā daudz kas mainījās. Mans un Keitijas naidis nokļuva līdz tam punktam, ka tas sajauca visu kājām gaisā, un mūsu attieksme, attiecības mainījās. Mēs kļuvām daudz tuvākas un iepazīnām viena otru. Tas vienkārši tā notika, gluži kā liktenis būtu tā vēlējis. Bet viss bija internetā. Bija pagājis viens gads, kopš es pievienojos grupai. Visi dziļākie un tumšākie noslēpumi glabājās tur. Es un Keitija – tas jau bija kas cits. Kas vēl dziļāks un neparastāks. Gluži kā stāsts.

Pienāca laiks, kad izlēmām satikties. Protams, tas bija neprātīgi. Kā gan varēja zināt, kas slēpās otrpus ekrānam. Taču mēs bijām neprātīgas. Sarunājām – kad, cikos, kur. Es jutos savīļņota un beidzot viņu satiku. Gluži kā satikt senu draugu. Runājām par dažādiem notikumiem un lietām. Un tā laiks pagāja ātrāk nekā vēlējamies. Satikāmies otro reizi. Tiešām, kā ar vecu un labu draugu.

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIEDOKĻU APMAIŅAI

1. Vai ienaidnieki var kļūt par draugiem? Pamato savu atbildi!
2. Kāpēc reizēm cilvēki jūtas vientuļi reālajā dzīvē, bet interneta vidē šī sajūta pazūd?
3. Vai internetā rādītais tēls atšķiras no reālā? Kāpēc? Vai tev ir bijusi situācija, ka ar kādu jūs varat stundām ilgi runāties internetā, bet reālajā dzīvē nerunājat gandrīz neko? Izstāsti!
4. Vai var ticēt visam, ko tev raksta internetā? Vai tu ietu satikties ar internetā iepazītu draugu? Kā tu parūpētos par savu drošību pirms satikšanās ar cilvēku, ko nepazīsti reālajā dzīvē?

VĒLME IEDERĒTIES POPULĀRO PULCIŅĀ BIJA LIELĀKA

Tas notika pirms aptuveni pieciem gadiem, bet šo notikumu atceros ļoti spilgti. Kā jau mēs ikkatrs, arī mana klasesbiedrene Anna savu ikdienu saistīja ar internetu un globālo saziņu. Anna veica ikdienas rituālu, pārskatot savus profilus tādās interneta lietotnēs kā draugiem.lv, facebook.com un ask.fm. Šķirot jautājumus, kas ir uzdoti ask.fm jautājumu sadaļā, Anna uz tiem visiem nemitīgi atbildēja, nenojauzdama nekādas briesmas un neko nedomādama, jo nekas taču nevar notikt. Līdz pienāca jautājums, kas Annai izraisīja interesi un šoku. Meitene vārdā Liene viņai uzdeva jautājumu: "Kā tu domā, vai mūsu skolas 8. klases skolniece Alise ir ļoti debila un stulba?" Anna nodomāja, ka neatbildēs uz šo jautājumu, jo tā nav viņas darīšana, bet vēlme iederēties populāro pulciņā bija lielāka. Anna izdomāja atbildēt, jo šo jautājumu uzdeva Liene, bet Liene ir pati populārākā meitene skolā. Anna atbildēja, komentējot: "Nu laikam." Šī nebija ne pozitīva, ne negatīva atbilde. Anna noklikšķināja pogu un turpināja skatīt internetu, nenojauzdama, kādas sekas radīs šī viņas atbilde.

Gāja laiks, Anna skolā kontaktējās gan ar Alisi, gan ar Lieni, līdz kādu dienu Annu izsauca uz pārrunām. Un kā jūs domājat, kas notika? Šo vienu jautājumu bija uzgājuši Alises vecāki, kuri, meklējot informāciju par savu meitu, bija atraduši šo nekaunīgo un apvainojošo komentāru. Anna kārtīgi izrunājās ar Alisi un viņas vecākiem. Par laimi, Annai izdevās izdzēst šo jautājumu gan no ask.fm, gan no interneta vēstures, pasargājot sevi no apkaunojošām situācijām, kad jātaisnojas par savu rīcību.

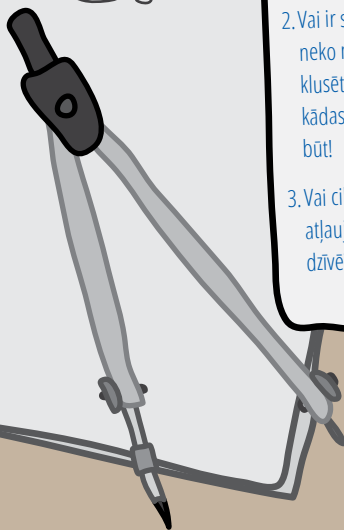
Annai paveicās, jo viņai izdevās izdzēst savu komentāru, kas pazemoja Alisi, bet tev var nepaveikties. Apzinies savas darbības globālajā pasaules dzīvē un zini, ka tām var būt arī sekas, jo viens vārds, viens peles klikšķis, un tava dzīve var apgriezties kājām gaisā. Raksti un klikšķini ar prātu un apziņas sajūtu!

"ES IETEIKTU IKVIENAM PADOMĀT PAR TO, KĀ VIENA IT KĀ NEVAINĪGA ATBILDE, KOMENTĀRS VAI NEJAUŠS KLIKŠKIS LIELĀJĀ GLOBĀLAJĀ PASAULĒ VAR IZMAIŅĪT JŪSU DZĪVI. PADOMĀJIET!"

Meitene, 17 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VEDOĻU APMAIŅAI

1. Kāda, tavuprāt, būtu Annas atbilde, ja Liene jautājumu uzdotu Alises klātbūtnē jeb aci pret aci?
2. Vai ir situācijas, kad der neko neatbildēt, ignorēt, klusēt? Nosauc piemērus, kādas situācijas tās varētu būt!
3. Vai cilvēki internetā atļaujas vairāk nekā reālajā dzīvē? Kāpēc?

“PIEVER MUTI, CITĀDI NOGALINĀŠU...”

Ekrāna stūrī iedegās draudzības uzaicinājums caur Skype. Puisis tīri glīts, lai gan sliktā kvalitāte varētu liecināt, ka bilde ņemta no interneta. Ai... nav jau ko zaudēt... apstiprināju. Nepaiet pat pusminūte, kad saņemu vēstuli “Čau, kā iet? :)”. Oho, puisis nešķiež laiku. Uzsākās saruna, lai gan pliekana, bet pietiekami intriģējoša. Ik pa brīdim puisis likās savāds... pat nedaudz uzbāzīgs. Pačatojām pāris stundas un tad es saņēmu no viņa kārtējo ziņu “Hei, gribi redzēt mani? Atsūtīšu bildes.” Atbildēju, ka man nav iebildumu. Ieraudzīju bildes un gandrīz paliku bez elpas, smejojoties par ieraudzīto.

Manas šaubas bija patiesas. Pleaudzis vīrietis bija maskējies aiz jauna puīša sejas. Par šādiem cilvēkiem es biju lasījusi daudz. Nespēju noticēt, ka arī man ir gadījies ar ko tādu saskarties. Zināju, ka labākais, ko es šādā situācijā būtu varējusi izdarīt, bija vīrieša nobloķēšana. Bet es neklaušijos savās izjūtās, pie sevis smaidīdama, nosūtīju viņam ziņu: “Nu, nu, cik ilgi meklēji internetā savu profila bildi?” Vīrietis neatbildēja. Un es vēl uzstājīgāk jautāju, gribēdama zināt viņa iemeslus. Caur ekrānu bija jūtams aizkaitinājums. Bet es biju guvusi pārākumu un sāku vīrieti izsmiet un nosodīt, pie sevis smiedamās par situāciju.

Svešinieks sāka izteikt agresīvus komentārus, turpretī es ilozofēju, ka agresivitāte nespēs aplēpt to, ka viņam ir zema pašpārliecinātība.

Man vajadzēja apklust... Man vajadzēja apstāties... Izlasīju nākamo ziņu. Sastingumā vēros datora ekrānā. Sirds sitās, kļuva vēss. “Piever muti, citādi nogalināšu...” viņš uzrakstīja. Nezināju, kā reaģēt. Nezināju, vai tas bija drauds vai nevainīga baidīšana. Nevienam vēl nebija izteicis ko tādu. Es viņu nobloķēju, bet man nebija miera. Tajā momentā es sapratu, ka par mani internetā var atrast daudz – ģimenes locekļu kontaktus, skolu, kurā mācījos...

Tonakt es negulēju, lūkojos griestos, prātā šaudījās drausmīgas ainas. Nebija, ar ko parunāt, negribēju iesaistīt citus situācijā, ko pati biju panākusi. Uz rīta pusi sevi pārliecināju, ka viss būs kārtībā.

“JĀ, VARBŪT ES VISU SADRAMATIZĒJU, BET MAN IZTĒLE STRĀDĀ, UN IR DAUDZ BRIESMĪGU CILVĒKU UZ ŠIS ZEMES. TO NEKAD NEVAR ZINĀT, LIEKAS, KA ESI DROŠĪBĀ, BET TAD IR VIENS

KLIKŠKĪS UN ...”

Meitene, 19 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIDEOKĻU APMAIŅAI

1. Kā tu rīkojies, ja saņem svešu personu uzaicinājumus draudzēties vai nepazīstamas personas tev raksta ziņas/vēstules sociālajos tīklos?
2. Kāpēc cilvēki mēdz sarakstīties ar cilvēkiem, ko reālajā dzīvē nepazīst? Kādi ir potenciālie riski?
3. Vai ir bijusi situācija, kad sarakste tev bija nepatīkama, pārkāpa robežas un tu pēc tam juties slikti? Pastāsti!

PATS BIJU VAINĪGS!

Problēma sākās manā ROBLOX kontā, kuru man nozaga. Es šo profilu atguvu 3 dienu laikā un ar nelielu skolotājas palīdzību. Šī problēma sākās, iespējams, manas neuzmanības un profila paroles saglabāšanas dēļ. Iespējams, es pats esmu vainīgs, ka saglabāju savu lietotājvārdu ROBLOX vietnē. Šīs kļūdas rezultātā man nācās zaudēt manu profilu. Labi, ka es biju saglabājis profilu arī tālrunī, un man bija iespēja nomainīt paroli un atrast vainīgo personu. Es jutos ļoti dusmīgs, jo man šajā profilā bija privāta informācija, ieguldīta īsta nauda un personīgās sarakstes.

“ES IETEIKTU NEKAD NESAGLABĀT PAROLES JEBKURĀ VIETNĒ/APLIKĀCIJĀ, LAI KĀDS CITS ŠO PROFILU NEVARĒTU IEGŪT SEV.”

Puisis, 12 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIEDOKĻU APMAIŅAI

1. Kā tu ievēro drošību attiecībā uz savām parolēm? Kā tu tās glabā un kam jāpievērš uzmanību, tās vadot internetā?
2. Kā jārikojas, ja parole nonāk kādas citas personu rīcībā? Ko darīsi?
3. Vai tev ir bijusi kāda negatīva pieredze, spēlējot spēles? Kādi vēl riski un apdraudējumi sastopami spēļu vidēs?

MUMS NAV VAJADŽĪGI MELI!

Ir cilvēki, kuri dzīvo dzīvi, baudot katru mirkli un neapdomājot sekas. Mans radnieks arī tāds bija. Pusaudža vecumā tika daudz piedzīvots: svinēts, trakots un pārkāpts. Taču nu jau tā bija pagātne, no kuras tika saņemtas mācības un izpratne par savu rīcību. Bija pienācis laiks aizmirst par ballītēm un dižošanas interneta portālos un doties uz darba pārrunām, kas pašreiz bija svarīgākais viņa dzīvē. Protams, darba intervijās netiek runāts tikai par darbu, darba devējs interesējās arī par darbinieka hobijiem, brīvo laiku un tā pavadīšanu pirms pārcelšanās uz Rīgu. Šie jautājumi ievieš brīvāku gaisotni, taču jāatceras parādīt sevi no labākās puses, tāpēc radniekam nācās mazliet piepušķot savu agrāko dzīvesveidu.

Viss tiešām ritēja labi, un pēc radnieka izpratnē veiksmīgās intervijas sekoja potenciālā darba devēja slēdziens. Viņš apgalvoja, ka uzņēmumā nav vajadzīgi meli, kuri cenšas noslēpt savu pretlikumīgo pagātņi. Tad nu gan viss bija skaidrs. Darba devējs runāja par dažām bildēm, kuras pat 20 gadu vecam jauniešim liek sārtoties. Šis noraidījums sagrāva tik ilgi loloto un spīdošo karjeru manam radniekam.

“VĒLOS AICINĀT IKKATRU JAUNIETI DOMĀT AR PERSPEKTĪVU – TĀLĀKO IZGLĪTĪBU, KARJERU –, UN IZMANTOT INTERNETU ATBILDĪGI, JO KATRS TAVS SOLIS INTERNETĀ IR NEIZDZĒŠAMS, PALIEKOŠS UN VAR PĀRSTEIGT TEVI NESAGATAVOTU... KĀDAM VARĒTU ŠĶĪST, KA IR BEZJĒDŽĪGI DOMĀT PAR NĀKOTNI, JO TO MĒS ĪPAŠI NESPĒSIM IETEKMĒT. TAČU TĀ NAV! ARĪ KATRA NIECĪGA IZVĒLE VAI DARBĪBA VAR ĻOTI IESPAIDOT TĀLĀK NOTIEKOŠO GAN REĀLAJĀ, GAN VIRTUĀLAJĀ PASAULĒ...”

Meitene, 16 gadi

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, DISKUSIJAI UN VIEDOKĻU APMAIŅAI

1. Vai, lietojot internetu, tu domā, kādas digitālās pēdas atstāj aiz sevis? Kā tavas aktivitātes internetā var ietekmēt tavu dzīvi?
2. Kādus noteikumus tu ievēro attiecībā uz foto, video, komentāriem un citu informāciju, ko ievieto sociālajos tīklos?
3. Kā tu justos, ja tev pateiktu, ka darbu nedabūji savas negatīvās interneta reputācijas dēļ?

VAI VĒLIES REDZĒT ARĪ ZEMĀK?

Manā draugu pulkā ir meitene Anna, kura arī lieto sociālos tīklus. Viņai ir arī slikta pieredze.

Tas notika pirms trīs gadiem, 2016. gada aprīlī, kad draudzene man uzrakstīja īsziņu: "Ak, Dievs, tu tam nespēsi noticēt. Man sāka rakstīt viens puisis, kurš nedzīvo Latvijā. Mēs iepazīnāties internetā, un nesen viņš aicināja satikties." Es aicināju draudzeni satikties un izrunāt šo tēmu.

Mēs abas satikāmies, un viņa sāka stāstīt, kā tas viss sākās. Puisis sāka nevainīgu saraksti, kur viņi apmainījās ar informāciju par sevi. Annai nelikās, ka šim puisim ir ļauni nolūki. Kamēr mēs runājām par šo, viņš atkal uzrakstīja. Viņa atbildēja. Mēs atvadījāmies un devāmies mājup. Ar to viss nebeidzās.

Mēs bijām satikušās pa dienu, un vakarā viņa atkal man ziņoja par šī puisīša aktivitāti sociālajā tīklā Instagram. Vakara gaitā Annai tika jautātas dažādas lietas, un dažas viņa uzskatīja par nepiedienīgām, neatbildot uz tām. Bija jau pienācis vēls vakars, bet puisis nerimās varbūt arī tādēļ, ka viņam vakars nebija tik vēls laika joslu dēļ (kā jau teicu, šis puisis nedzīvoja Latvijā, viņš dzīvoja Dubajā). Viņš Annai atsūtīja bildi ar savu presīti un prasīja, vai viņa nevēlas redzēt puisīša ķermeni arī zemāk. Viens klikšķis un... Viņa uzreiz viņu nobloķēja visur, kur viņi bija sarakstījušies, un uzreiz šo notikumu izstāstīja man. Es neatceros, kāpēc šajā 2016. gadā, kad mums abām bija tikai 11 gadu, viņa neizstāstīja mammai, bet es nedomāju, ka šī rīcība bija pareiza.

Pēc šīs draudzenes pieredzes es sapratu, ka būšu daudz uzmanīgāka, lietojot sociālos tīklus. Sociālie tīkli un internets ir neatņemama mūsu dzīve sastāvdaļa, bet, manuprāt, šis jau aiziet par tālu.

“DAUDZ CILVĒKU IEPAZĪSTAS INTERNETĀ UN LAIMĪGI DZĪVO KOPĀ VAIRĀKUS DESMITUS GADU. TOMĒR TIKPAT DAUDZIEM IR NEGATĪVA IEPAZĪŠANĀS PIEREDZE.”

Meitene, 14 gadi

**JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM,
DISKUSIJAI UN VIEDOKĻU APMAIŅAI**

1. Vai internetā ir viegli iepazīties un uzticēties?
2. Vai esi ar kādu iepazīies/-usies internetā? Pastāsti par savu pieredzi!
3. Kā tu vari būt drošs/-a, kas ir otrā pusē, ja nekad šo personu neesi dzīvē saticis? Kā pārbaudīt?
4. Kāda veida foto un informāciju nedrīkst sūtīt nepazīstamām personām? Kāpēc?
5. Ko tu teiktu savam draugam, ja uzzinātu, ka viņš plāno nosūtīt savu kaifoto internetā iepazītai personai?

JA ESI NONĀCIS NEPATĪKAMĀ SITUĀCIJĀ INTERNETĀ, NEKLUSĒ, MEKLĒ PALĪDZĪBU!

- ➔ Tava ģimene un tuvākie pieaugušie (mamma, tētis, skolotāja u. c.) ir tie, kuriem rūp, kas ar tevi notiek – uzticies viņiem un pastāsti, kas atgadījies!
- ➔ Zvani **Bērnu un jauniešu uzticības tālrunim 116111** un saņem bezmaksas psihologa atbalstu. Tevi konsultēs, kā rīkoties konkrētajā situācijā.
- ➔ Izmantojot ziņošanas rīkus, ziņo pa tiešo sociālajā tīklā, kur noticis pārkāpums vai problēma.
- ➔ Ziņo par pārkāpumiem internetā vai saņem konsultāciju "**Drošs Internets**" **mobīlajā lietotnē!**
- ➔ Ziņo par pārkāpumiem internetā vai saņem konsultāciju **Drossinternets.lv** mājaslapā.
- ➔ Ziņo **Valsts policijai**, ja esi nonācis situācijā, kas apdraud tavu veselību un drošību.
- ➔ Ziņo **Patērētāju tiesību aizsardzības centram**, ja internetā iegādājies preces vai pakalpojumus un konstatē, ka esi apkrāpts.

#DROŠĀKSIINTERNETSĀKASARTEVI

DROSSINTERNETS.LV

**Līdzfinansē Eiropas Savienības Eiropas
infrastrukturās savienošanas instruments**

 [Twitter.com/drossinternets](https://twitter.com/drossinternets) | [Facebook.com/drossinternets](https://facebook.com/drossinternets) | [YouTube.com/saferinternetlv](https://youtube.com/saferinternetlv) | instagram.com/drossinternetslv